Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE
ELEANOR SHARPSTON,
predstavljeni 8. maja 2012[1]

Zadeva C-44/11

Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst
proti
Deutsche Bank AG

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Bundesfinanzhof (Nemčija))

„DDV — Storitve upravljanja portfeljev — Oprostitev — Glavne in pomožne storitve — Kraj opravljanja storitev“

1. V skladu z Direktivo o DDV[2] so nekatere finančne transakcije oproščene DDV. Če izvajalec in prejemnik nimata sedeža svoje dejavnosti v isti državi, se za kraj opravljanja bančnih in finančnih storitev šteje kraj ekonomske dejavnosti ali prebivališča prejemnika.

2. Nemško Bundesfinanzhof (zvezno finančno sodišče) želi izvedeti, kako se ta pravila uporabljajo za storitev upravljanja portfeljev, kjer v okviru izbrane strategije prejemnik banki dovoli, da v njegovem imenu in za njegov račun kupuje in prodaja vrednostne papirje v zameno za provizijo, izračunano kot odstotek vrednosti vrednostnih papirjev. Prav tako prosi za navodilo, ali je treba sestavne dele teh storitev obravnavati samostojno ali skupaj, in v tem drugem primeru, kateri sestavni del naj prevladuje za namene uvrstitve.

Pravo Unije

3. V letu 2008, davčnem letu iz postopka v glavni stvari, je člen 56(1) Direktive o DDV v upoštevnem delu določal:

„Kraj opravljanja naslednjih storitev, če se opravijo za prejemnike s sedežem zunaj Skupnosti ali za davčne zavezance s sedežem v Skupnosti, vendar ne v isti državi, kjer ima izvajalec sedež, je kraj, kjer ima prejemnik sedež svoje dejavnosti ali ima stalno poslovno enoto, za katero se opravi storitev, ali, če takšen kraj ne obstaja, kraj, kjer ima stalno prebivališče ali običajno prebiva:

[…]

(e) bančne, finančne in zavarovalne transakcije, vključno s pozavarovanjem, razen najema sefov;

[…]“[3]

1 — Jezik izvirnika: angleščina.

2 — Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, str. 1).

3 — Glej prejšnji člen 9(2)(e), peta alinea, Šeste direktive Sveta 77/388/EGS z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 23; v nadaljevanju: Šesta direktiva); glej sedanji člen 59(e) Direktive o DDV, ki se nanaša le na stranke zunaj Unije.

4. Člen 135(1), od (a) do (g), Direktive o DDV določa, da morajo države članice oprostiti številne dejavnosti finančne narave:

„(a) zavarovalne in pozavarovalne transakcije, vključno s povezanimi storitvami, ki jih opravljajo zavarovalni posredniki in zavarovalni zastopniki;

(b) dajanje kreditov in posredovanje v zvezi s krediti ter upravljanje kreditov s strani osebe, ki kredit odobri;

(c) sklepanje ali druge vrste poslovanja v zvezi s kreditnimi garancijami ali kakršnimi koli drugimi oblikami denarnih jamstev ter upravljanje kreditnih garancij s strani osebe, ki kredit odobri;

(d) transakcije, vključno s posredovanjem, v zvezi z depoziti in tekočimi računi, plačili, transferji, dolgovi, čeki ali drugimi plačilnimi instrumenti, razen izterjave dolgov;

(e) transakcije, vključno s posredovanjem, v zvezi z valuto, bankovci in kovanci, ki se uporabljajo kot zakonito plačilno sredstvo, razen zbirk, zlasti zlatih in srebrnih kovancev ter kovancev iz drugih kovin ali bankovcev, ki običajno niso v uporabi kot zakonito plačilno sredstvo ali kovancev numizmatičnega pomena;

(f) transakcije, vključno s posredovanjem, razen upravljanja in hrambe, z delnicami, deleži v družbah ali združenjih, obveznicami in drugimi vrednostnimi papirji, razen dokumentov, ki ustanavljajo lastništvo na blagu, in pravic ali vrednostnih papirjev iz člena 15(2);[4]

(g) upravljanje posebnih investicijskih skladov[5], ki jih opredelijo države članice;

[…]“.

5. Med temi določbami sta v obravnavani zadevi upoštevni točki (f) in (g)[6]. Druge oprostitve v skladu s členom 135(1) so: (h) dobave poštnih znamk po nominalni vrednosti, fiskalnih znamk in drugih podobnih znamk; (i) stave, loterije in druge oblike iger na srečo; (j) dobave objektov z zemljišči, na katerih stojijo; (k) dobave nepozidanih zemljišč, razen stavbnih zemljišč; in (l) lizing nepremičnin ali dajanje nepremičnin v najem.

6. Člen 135(2)(d) izključuje najem sefov iz zadnje navedene oprostitve iz člena 135(1)(l). Zato so te transakcije predmet DDV.

7. Komisija je februarja 2008 Svetu predložila predlog spremembe Direktive o DDV in predlog za uredbo o izvedbenih ukrepih zanjo, kar zadeva obravnavo zavarovalnih in finančnih storitev.[7] O teh predlogih, ki opredeljujeta pojme, uporabljene za opredelitev finančnih storitev, še naprej poteka aktivna razprava v Svetu, kjer še ni prišlo do soglasja.[8] Komisija je pri predložitvi navedla, da so

4 — Člen 15(2) se nanaša na določene pravice na nepremičninah.

5 — V več jezikovnih različicah je uporabljen pojem, ki ustreza besedi „skupen“ ali „kolektiven“, namesto „poseben“, in jasno je, da se določba nanaša le na skupne sklade (glej na primer sodbo z dne 4. maja 2006 v zadevi Abbey National, C-169/04, ZOdl., str. I-4027, točka 53 in naslednje); glej tudi točko 15 spodaj.

6 — Prej člen 13B(d)(5) in (6) Šeste direktive.

7 — COM(2007) 747 final oziroma COM(2007) 746 final.

8 — Glej medinstitucionalni spis 2007/0267(CNS) na http://register.consilium.europa.eu. V najnovejšem poročilu o napredku predsedovanja v zvezi s predlogi za direktivo in uredbo Sveta glede obravnave zavarovalnih in finančnih storitev z vidika DDV (dokument Sveta 18650/11 z dne 14. decembra 2011) je izraženo zadovoljstvo zaradi že doseženega napredka in odločnosti za nadaljnje prizadevanje za dosego dogovora.

opredelitve finančnih storitev zastarele ter so pripeljale do neenotne razlage in uporabe s strani držav članic. Gospodarski subjekti in davčni organi so se srečevali z veliko zapletenostjo pravil, razlikami v upravnih praksah in pravno negotovostjo, kar je posledično vodilo k večjim pravdnim in upravnim stroškom.

Nacionalno pravo

8. Leta 2008 so povezane določbe členov 3a(3), 3a(4), točka 6(a), ter 4(8)(e) in (h) Umsatzsteuergesetz (zakon o prometnem davku) 2005 (v nadaljevanju: UStG) v bistvu glede „transakcij pri trgovanju z vrednostnimi papirji in posredovanju transakcij, razen hrambe in upravljanja vrednostnih papirjev," in glede „upravljanja sredstev investicijskih skladov v skladu z Investmentgesetz [(zakon o investicijah)] in pokojninskih načrtov v skladu s Versicherungsaufsichtsgesetz [(zakon o nadzoru zavarovalnic)]" določale, da: (i) so te transakcije oproščene DDV; (ii) če je bil naročnik podjetje, se je štelo, da je bila storitev opravljena na sedežu dejavnosti naročnika ali stalne poslovne enote, odvisno od primera; in (iii) če naročnik ni bil podjetnik in je imel prebivališče ali sedež na ozemlju druge države, se je štelo, da je bila storitev opravljena v tej državi.

9. V skladu z upravnim navodilom, ki ga je zvezno ministrstvo za finance izdalo 9. decembra 2008, se člen 3a(3) in (4), točka 6(a), UStG ni smel uporabljati za določanje kraja opravljanja storitve upravljanja premoženja. Prav tako se ni bilo mogoče sklicevati na člen 56(1)(e) Direktive o DDV, v katerem ni bilo navedeno, da naj bi poleg naštetih zajemal tudi druge transakcije. Člen 135(1) te direktive je bil glede oprostitve nedvoumen in se ni nanašal na upravljanje premoženja. Zato je bilo upravljanje portfeljev kot enotna storitev zavezano davku in ni bilo oproščeno v skladu s členom 4(8)(e) UStG.

Dejstva, postopek in vprašanja za predhodno odločanje

10. Deutsche Bank opravlja storitve, vlagatelji pa so jo pooblastili tako za upravljanje svojih vrednostnih papirjev, in sicer po lastni presoji in brez pridobitve predhodnega navodila, vendar v skladu s strategijo, ki jo izbere vlagatelj, kot tudi za sprejetje vseh potrebnih ukrepov v zvezi z upravljanjem teh vrednostnih papirjev. Deutsche Bank lahko razpolaga z vrednostnimi papirji v imenu in za račun vlagatelja. Vlagatelj plačuje letno nadomestilo v skupni višini 1,8 % vrednosti upravljanega premoženja, sestavljeno iz deleža za upravljanje premoženja v višini 1,2 % te vrednosti in iz deleža v višini 0,6 % za nakup in prodajo vrednostnih papirjev. To nadomestilo zajema tudi vodenje računov in hrambo ter dodatke za pridobitev enot naložbenega sklada. Vlagatelji prejemajo redna poročila o upravljanju premoženja, naročilo pa lahko s takojšnjim učinkom kadar koli prekličejo.

11. Deutsche Bank je ob predložitvi predhodnega obračuna davka na dodano vrednost za obračunsko obdobje maj 2008 menila, da so v skladu s členom 4(8) UStG njene storitve v zvezi z upravljanjem vrednostnih papirjev oproščene DDV, če se opravijo za vlagatelje v Nemčiji in Uniji, v skladu s členom 3a(4), točka 6(a), pa niso obdavčljive, če se opravijo za vlagatelje iz drugih držav. Davčni organ se ni strinjal in o sporu zdaj v okviru kasacijske pritožbe odloča Bundesfinanzhof.

12. Bundesfinanzhof sprašuje:

„1. Ali je premoženjsko upravljanje vrednostnih papirjev (upravljanje portfeljev), pri katerem davčni zavezanec proti plačilu po lastni presoji odloča o nakupu in prodaji vrednostnih papirjev in svojo odločitev izvaja z nakupom in prodajo vrednostnih papirjev, oproščeno davka

   — samo kot upravljanje posebnih investicijskih skladov za več vlagateljev skupaj na podlagi člena 135(1)(g) Direktive 2006/112/ES ali tudi

— kot individualno upravljanje portfeljev za posamezne vlagatelje na podlagi člena 135(1)(f) Direktive 2006/112/ES (transakcija z vrednostnimi papirji ali posredovanje pri taki transakciji)?

2. Kakšen pomen ima pri določitvi glavne in pomožne storitve merilo, da pomožna storitev kot taka za stranko nima lastnega namena, ampak je sredstvo, da ta glavno storitev ponudnika storitve lahko uporablja pod boljšimi pogoji, in sicer glede na ločeno obračunavanje pomožne storitve in možnost opravljanja pomožne storitve s strani tretjih oseb?

3. Ali člen 56(1)(e) Direktive 2006/112/ES zajema samo storitve iz člena 135(1), od (a) do (g), Direktive 2006/112/ES ali pa tudi premoženjsko upravljanje vrednostnih papirjev (upravljanje portfeljev), čeprav se za to transakcijo zadnjenavedena določba ne uporablja?“

13. Pisna stališča so predložili Deutsche Bank, nemška in nizozemska vlada in Komisija. Ustna stališča so na obravnavi 1. marca 2012 predstavili davčni organ, Deutsche Bank, nemška vlada, vlada Združenega kraljestva in Komisija.

Presoja

Uvodne ugotovitve

14. Ni sporno, da zadevne storitve ne pomenijo „upravljanja posebnih investicijskih skladov“ v smislu člena 135(1)(g) Direktive o DDV.

15. Ta določba se nanaša na skupne sklade, v katerih se več naložb združi in porazdeli med več vrednostnih papirjev, ki jih je mogoče učinkovito upravljati za optimiziranje rezultatov in v katerih so lahko posamezne naložbe sorazmerno skromne; ti skladi svoje naložbe upravljajo v svojem imenu in za svoj račun, vsak vlagatelj pa ima v lasti delež (eno ali več enot) sklada, in ne naložb sklada kot takšnih. Zadevne storitve se po drugi strani na splošno nanašajo na sredstva posamezne osebe, ki morajo imeti sorazmerno visoko skupno vrednost za donosno upravljanje na tak način; upravljavec portfelja sklada kupuje in prodaja naložbe v imenu in za račun vlagatelja, ki zadrži lastninsko pravico na posameznih vrednostnih papirjev v celotnem obdobju veljavnosti in ob prekinitvi pogodbe.

16. Prav tako ni sporno, da zadevni vrednostni papirji niso „dokumenti, ki ustanavljajo lastništvo na blagu“ ali „pravice ali vrednostni papirji iz člena 15(2)“, torej transakcije, ki niso izključene iz oprostitve iz člena 135(1)(f) Direktive o DDV. Storitve tudi niso omejene zgolj na hrambo vrednostnih papirjev, prav tako izključeno iz oprostitve.

17. Osrednji problem v prvih dveh vprašanjih je, ali so zadevne storitve „transakcije“ z vrednostnimi papirji, „vključno s posredovanjem, razen upravljanja“, ki so oproščene v skladu s členom 135(1)(f).

18. Iz predložitvenega sklepa in stališč Deutsche Bank izhaja, da se te storitve uvrščajo v tri kategorije, ki jih je mogoče povzeti tako: (a) odločanje na podlagi strokovnega znanja in opazovanja trgov o tem, katere vrednostne papirje kupiti ali prodati in kdaj; (b) uresničevanje teh odločitev z dejanskim kupovanjem in prodajanjem vrednostnih papirjev;[9] in (c) več bolj upravnih storitev, povezanih s hrambo vrednostnih papirjev.

9 — Ni sporno, da so nakupi in prodaje same „transakcije […] z […] vrednostnimi papirji“, oproščene v skladu s členom 135(1)(f) Direktive o DDV. Storitev, kakršna je ta v obravnavani zadevi, se nanaša na opravljanje transakcije za račun stranke.

19. Nacionalno sodišče želi s svojim prvim vprašanjem izvedeti, ali točki (a) in (b) spadata v oprostitev iz člena 135(1)(f) Direktive o DDV. Za odgovor na to vprašanje bo treba med drugim upoštevati, ali „morajo [opravljene storitve, da bi bile tako opredeljene], sestavljati posebno celoto, presojano celovito, katere namen je izpolniti specifične in nujne naloge storitve, opisane v tej določbi“. [10]

20. Nacionalno sodišče z drugim vprašanjem prosi za razlago – da bi preizkusilo možnost oprostitve iz člena 135(1)(f) – sodne prakse glede obravnave povezanih storitev z vidika DDV v primerih, ko je mogoče neko storitev šteti za „glavno“, drugo(-e) pa za „pomožno(-e)“, tako da jih je treba skupaj šteti za enotno storitev. [11] Iz besedila vprašanja izhaja, da se nanaša predvsem na razmerje med storitvami iz točk (a) in (b) zgoraj, za katere davke ločeno obračunava Deutsche Bank. Vendar pa iz obrazložitve predložitvenega sklepa izhaja, da se nacionalno sodišče ukvarja tudi s storitvami iz točke (c), katerih davki so očitno zajeti v tistih, obračunanih za storitve iz točk (a) in (b).

21. Med tema dvema vprašanjema obstaja jasna in tesna povezava. V bistvu ju je mogoče obravnavati kot eno vprašanje. Zato ju bom najprej obravnavala skupaj, tako da se bom ukvarjala z enim od vidikov prvega vprašanja in odgovorila na drugo vprašanje. Nato bom obravnavala glavni problem v prvem vprašanju in nazadnje tretje vprašanje, ki se nanaša na drugo določbo Direktive o DDV.

Razmerje med opisanimi storitvami (prvo in drugo vprašanje)

22. Vse stranke, ki so predložile stališča, menijo, da je treba upravljanje portfeljev, kot je opisano v predložitvenem sklepu, obravnavati kot enotno gospodarsko transakcijo ali pa ga z vidika DDV vsaj obravnavati nediferencirano na podlagi glavne opravljene storitve. Menijo, da je mogoča razdelitev na sestavne dele, kot so oblikovanje portfelja, presojanje trgov, kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev, vodenje računov in podobno, vendar trdijo, da prodani „produkt“ zajema vse te storitve in da se interes naročnika nanaša na koristi od enotne storitve, in ne od storitev z več sestavnimi deli. Prav tako menijo, da so popolnoma upravni sestavni deli storitve manj pomembni ali pomožni in da ne smejo vplivati na celovito uvrstitev.

23. Tako je tudi moje stališče.

24. V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba pri transakciji, ki obsega skupek elementov, preučiti vse okoliščine, da bi ugotovili, ali obstajata dve ali več ločenih dobav ali pa gre za enotno dobavo. Čeprav je treba vsako transakcijo običajno šteti za ločeno in neodvisno, se transakcije, ki z gospodarskega vidika obsega samo eno dobavo, ne sme umetno razdeliti, da se ne bi izkrivilo delovanje sistema DDV. Poleg tega je treba v nekaterih okoliščinah več formalno ločenih transakcij, ki bi lahko bile opravljene ločeno, obravnavati kot enotno transakcijo, če transakcije niso samostojne. Za enotno storitev gre, (i) kadar sta dva ali je več opravljenih elementov tako tesno povezanih, da dejansko sestavljajo eno samo nedeljivo gospodarsko storitev, katere razdelitev bi bila umetna ali (ii) kadar se eden ali več elementov šteje za glavno transakcijo, medtem ko so drugi pomožne transakcije. Storitev je še posebej treba šteti za pomožno storitev glavne storitve, če sama za stranko nima lastnega namena, ampak je sredstvo, da ta lahko uporablja glavno storitev ponudnika storitve pod boljšimi pogoji. Nacionalno sodišče mora ugotoviti dejanski položaj v določenem primeru, Sodišče pa mu lahko poda usmeritve glede razlage prava Unije kot pomoč pri sojenju o zadevi. [12]

10 — Glej na primer sodbo z dne 22. oktobra 2009 v zadevi Swiss Re Germany Holding (C-242/08, ZOdl., str. I-10099, točka 45 in navedena sodna praksa).

11 — Glej na primer sodbo z dne 10. marca 2011 v združenih zadevah Bog in drugi (C-497/09, C-499/09, C-501/09 in C-502/09, ZOdl., str. I-1457, točka 54 in navedena sodna praksa).

12 — Glej na primer sodbe z dne 27. oktobra 2005 v zadevi Levob Verzekeringen in OV Bank (C-41/04, ZOdl., str. I-9433, točke od 19 do 23); z dne 29. marca 2007 v zadevi Aktiebolaget NN (C-111/04, ZOdl., str. I-2697, točke od 21 do 23) in z dne 2. decembra 2010 v zadevi Everything Everywhere (C-276/09, ZOdl., str. I-12359, točke od 21 do 26) ter sodbo Bog in drugi (navedena v opombi 11, točke od 51 do 55).

25. Zdi se, da predložitveno sodišče meni, da se storitev kupovanja in prodajanja vrednostnih papirjev (navedena v točki (b) točke 18 in naslednjih zgoraj) šteje za pomožno storitev storitve upravljanja premoženja (navedena v točki (a)), če Sodišče v sodbi RLRE Tellmer Property [13] ne bi poudarilo, da lahko storitev čiščenja, ki jo šteje za ločeno od dajanja stanovanj v najem, opravi tretja oseba in/ali ločeno izda račun.

26. Menim, da ni pravilen pristop, da bi najprej preizkusili, katera od storitev, ki sem ju navedla v točkah (a) in (b), je lahko glavna in katera pomožna, ampak da bi najprej preučili, ali sta tako tesno povezani, da objektivno sestavljata eno samo nedeljivo gospodarsko transakcijo, katere razdelitev bi bila umetna. Menim, da sta torej tesno povezani.

27. Nemška vlada je navedla, da se v sodni praksi presoja o tem, ali dva ali več elementov tvorijo eno samo gospodarsko transakcijo, obravnava z vidika tipičnega ali povprečnega potrošnika. [14] S tem pristopom se strinjam. Tudi če je Sodišče v nekaterih od teh sodb uporabilo besedo „objektivno“ v tem kontekstu, je stališče povprečnega potrošnika glede vrste storitve načeloma objektivno merilo v primerjavi s subjektivnim stališčem določene stranke v zvezi z neko transakcijo. Dodala bi, da je Sodišče v sodbi Bog in drugi navedlo, da je treba upoštevati „elemente, ki so z vidika potrošnika v vsebinskem smislu prevladujoči“. [15]

28. Z vidika tipične stranke zadevnih storitev – posameznik, ki ima na voljo znaten kapital za naložbe, vendar nima časa in/ali znanja, da bi ga za svoj račun ustrezno upravljal – skupek storitev, ki jih navajam v točkah (a) in (b), kot so opisane v predložitvenem sklepu, sestavlja eno samo, nedeljivo transakcijo.

29. Ne trdim, da so storitve iz točk (a) in (b) tako nedeljive, da jih samih ne bi bilo mogoče ponuditi. Nasprotno, vlagatelj, ki želi vedeti, kako najbolje upravljati svoj portfelj in je pripravljen sam opraviti transakcijo, lahko poišče nasvet in nato sam sprejme dejanske odločitve. Po drugi strani pa vlagatelj, ki ve, kakšne nakupe in prodaje želi opraviti in kdaj, vendar ne želi izvajati transakcij, lahko sam najame posrednika za to. V nasprotju s tema primeroma je pogodba o upravljanju portfeljev, ki jo ponuja Deutsche Bank, kot je opisano v predložitvenem sklepu, namenjena tistim, ki želijo enotno storitev.

30. Poleg tega, tudi če ju je mogoče ponuditi ločeno, sami po sebi niti storitev iz točke (a) niti storitev iz točke (b) ne moreta služiti jasnemu cilju. Odločitev o najboljšem pristopu glede nakupa, prodaje ali zadržanja vrednostnih papirjev bi bila nesmiselna, če ta pristop ne bi bil udejanjen; izvajanje – ali ne, odvisno od primera – prodaj in nakupov brez postopka sprejemanja racionalnih odločitev ob poznavanju vseh pomembnih dejstev bi pomenilo zadeve v veliki meri prepustiti naključju. Odločitev o nakupu ali prodaji ali o opustitvi tega dejanja je tako tesno povezana s preudarno opravljenim ali opuščenim dejanjem, da sta oba dejansko in ob normalnem poteku dogodkov le dve plati iste medalje. Za vlagatelja, ki sam nima potrebnih virov, je zato popolnoma smiselno, da tako odločitev kot izvajanje dodeli tretji osebi, ki ji lahko zaupa.

31. Moje presoje ne spremeni dejstvo, da je v standardni pogodbi Deutsche Bank naveden odstotek za storitev iz točke (a) in za storitev iz točke (b). Sodišče v sodbi RLRE Tellmer Property [16] ločenega obračunavanja ni uporabilo kot merilo za ugotavljanje, ali je šlo za enotno storitev ali ločene storitve. Namesto tega je to dejstvo navajalo v potrditev razlike v značilnostih med oddajanjem stanovanj v najem najemnikom in čiščenjem skupnih prostorov v zadevnih stanovanjskih blokih. Sodišče je

13 — Sodba z dne 11. junija 2009 v zadevi RLRE Tellmer Property (C-572/07, ZOdl., str. I-4983, točke od 22 do 24).

14 — Glej sodbo z dne 25. februarja 1999 v zadevi CPP (C-349/96, Recueil, str. I-973, točka 29); sodbo Levob Verzekeringen in OV Bank (navedena v opombi 12, točke od 20 do 22); sodbi z dne 21. junija 2007 v zadevi Ludwig (C-453/05, ZOdl., str. I-5083, točka 17) in z dne 11. februarja 2010 v zadevi Graphic Procédé (C-88/09, ZOdl., str. I-1049, točka 20) ter sodbo Everything Everywhere (navedena v opombi 12, točka 26).

15 — Navedena v opombi 11, točka 76. Ta koncept se je res nanašal na opredelitev dobave blaga in opravljanja storitev, vendar se mi zdi, da je enako merilo primerno tudi za opredelitev enotne storitve ali ločenih storitev.

16 — Navedena v opombi 13.

poleg tega v sodbi Bog in drugi [17] poudarilo, da če podjetje, ki se ukvarja s pripravo in dostavo hrane, zagotovi hrano, posodo, pribor, mize in osebje za strežbo, obstoj enotne storitve ni odvisen od tega, ali podjetje izda le en račun, ki se nanaša na vse elemente, ali ločene račune za različne elemente. Deutsche Bank je na obravnavi tudi navedla – kar pa mora preveriti pristojno nacionalno sodišče – da je bilo celotno plačilo razdeljeno iz zgodovinskih razlogov, povezanih z obdavčitvijo dobička, tako da delitev ni odražala posamičnih vrednosti postavk, za katere se je nominalno zaračunalo.

32. Če je storitve iz točk (a) in (b), kadar so povezane, mogoče šteti za eno samo nedeljivo gospodarsko transakcijo, katere razdelitev bi bila umetna – pri čemer bi jih bilo v drugih okoliščinah še vedno mogoče opravljati kot ločene storitve – te nedvomno sestavljajo glavno storitev, bolj upravne storitve, ki jih navajam v točki (c), pa so pomožne storitve glavne storitve. Te storitve, kot je razvidno iz spisa, vključujejo izvajanje izplačil v zvezi s transakcijami, prejemanje obresti od vrednostnih papirjev v hrambi in obračun obojega za stranko. Zaradi poenostavitve se opravljajo v povezavi z glavno storitvijo, kot – v skladu z besedilom sodne prakse – „sredstvo za uporabo te storitve pod boljšimi pogoji“. Zato jih je treba z vidika DDV obravnavati enako.

33. Vprašanje pa je, ali se za storitve iz točk (a) in (b), gledano skupaj, uporablja člen 135(1)(f) Direktive o DDV.

Opredelitev storitev v zvezi s členom 135(1)(f) (prvo vprašanje)

34. Deutsche Bank in Komisija trdita, da so zadevne storitve oproščene v skladu s členom 135(1)(f) Direktive o DDV; davčni organ, nemška in nizozemska vlada ter vlada Združenega kraljestva pa trdijo, da niso. V trditvah so med drugim obravnavana načela, ki urejajo razlago Direktive o DDV, v okviru tega pa je cilj zadevne oprostitve obravnavan kot eden od ciljev oprostitev za finančne transakcije.

35. Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da so oprostitve iz členov od 131 do 137 Direktive o DDV neodvisni pojmi prava Unije, katerih namen je izogniti se razlikam pri uporabi ureditve DDV v državah članicah. Izrazi, ki so bili uporabljeni, se razlagajo ozko, saj te oprostitve pomenijo izjeme od splošnega načela, na podlagi katerega se DDV plačuje za vsako storitev, ki jo davčni zavezanec opravi za plačilo. Vendar pa mora biti razlaga teh izrazov v skladu z zastavljenimi cilji in mora spoštovati načelo davčne nevtralnosti, ki je neločljivo povezano s sistemom DDV, ki nasprotuje temu, da se podobne storitve, ki so med seboj konkurenčne, obravnavajo različno z vidika DDV. [18] Ta ozka razlaga tako ne pomeni, da je treba uporabljene izraze razlagati tako, da bi se oprostitvam odvzeli učinki. [19]

36. Iz preambule Direktive o DDV ali njene predhodnice Šeste direktive oziroma pripravljalnega gradiva za obe ni jasno razviden želeni učinek oprostitve finančnih transakcij iz člena 135(1), od (b) do (g), Direktive o DDV (prej člen 13B(d), od (1) do (6), Šeste direktive). Sodišče je kljub temu presodilo, da je namen odpraviti težave, povezane z določitvijo davčne osnove in zneska DDV, ki se odbije, in

17 — Navedena v opombi 11; glej točko 57 in navedeno sodno prakso.

18 — Pojem nevtralnosti se uporablja v kontekstu DDV v dveh pomenih: na eni strani je DDV po učinku nevtralen za davčne zavezance, ker njim samim ni treba nositi davčnega bremena; na drugi strani, kot v obravnavani zadevi, pa se ne sme naložiti na različne načine, da ne izkrivlja konkurence med primerljivimi transakcijami.

19 — Glej na primer sodbo z dne 10. marca 2011 v zadevi Skandinaviska Enskilda Banken (C-540/09, ZOdl., str. I-1509, točki 19 in 20 navedena sodna praksa) in sodbo Everything Everywhere (navedena v opombi 12, točka 31 in navedena sodna praksa).

preprečiti povečanje stroškov potrošniškega kredita.[20] Natančneje, cilj oprostitve transakcij, ki so povezane z upravljanjem posebnih investicijskih skladov iz člena 135(1)(g) Direktive o DDV, je omogočiti malim vlagateljem vlaganje v vrednostne papirje prek naložbenih podjemov. Želi se zagotoviti, da je skupni sistem DDV nevtralen, kar zadeva neposredne naložbe v vrednostne papirje in tiste, ki se opravijo po posredniku v obliki posebnih investicijskih skladov.[21]

37. Sodišče ni podalo primerljive izjave glede posebnega namena oprostitve iz člena 135(1)(f) Direktive o DDV. Določilo pa je obseg oprostitve. Da bi opravljene storitve spadale v ta obseg, morajo sestavljati posebno celoto, presojano celovito, katere namen je izpolniti specifične in nujne naloge storitve, opisane v tej določbi. Oproščene so samo transakcije, ki lahko ustvarijo ali spremenijo pravice in obveznosti strank v zvezi z vrednostnimi papirji ali povzročijo njihovo ugasnitev, ne pa upravne storitve, ki ne spreminjajo tega položaja ali transakcij, ki vključujejo posredovanje finančnih informacij. „Posredovanje“ se nanaša na dejavnost, ki jo zagotavlja posrednik, ki nima položaja stranke pogodbe v zvezi s finančnimi proizvodi in čigar dejavnost je drugačna od značilnih pogodbenih storitev, ki jih zagotavljajo stranke takih pogodb. To je dejansko storitev, opravljena za določeno pogodbeno stranko, ki jo ta plača kot ločeno dejavnost posredovanja.[22]

38. Menim, da zadevne storitve, presojano celovito, sestavljajo posebno celoto. Ali ta celota dejansko izpolnjuje specifične in nujne naloge, opisane v členu 135(1)(f)? Odgovor Sodišča mora biti jasen. Praksa se med državami članicami zelo razlikuje, kar škodljivo vpliva na usklajevanje skupnega sistema DDV in konkurenco v Uniji.

39. Prvič, davčni organ, nemška in nizozemska vlada ter vlada Združenega kraljestva v zvezi z značilnostmi „posebne celote“ menijo, da je bistvo upravljanja portfeljev strokovnost, ki določa sestavo portfelja in ki je podlaga za sprejete odločitve bodisi o nakupu bodisi prodaji vrednostnih papirjev ali pa o tem, da se v zvezi z njimi nič ne naredi. Ta strokovnost lahko privede do transakcij, ki ustvarijo ali spremenijo pravice in obveznosti strank v zvezi z vrednostnimi papirji ali povzročijo njihovo ugasnitev, vendar so te transakcije zgolj drugotnega pomena glede na glavno funkcijo zagotavljanja želenega donosa in/ali povečanja vrednosti naložbe stranke.

40. Po mnenju Deutsche Bank in Komisije pa je bistvo zadevne storitve aktivno kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev v skladu z izbrano strategijo. Sama strokovnost je sicer pomembna, vendar je zgolj predpogoj za to dejavnost, medtem ko se interes vlagatelja nanaša na izvajanje potrebnih transakcij. Deutsche Bank dodaja, da je pogodbena obveznost izvajanje izbrane strategije, ne pa prejem opredeljenega dohodka ali povečanje vrednosti. Tudi če je sprejeta odločitev o tem, da se z vrednostnim papirjem trenutno nič ne naredi, *lahko* strokovnost še vedno potencialno spremeni pravni in finančni položaj zadevnih strank.[23]

41. V skladu z mojo analizo razmerja med vidiki celovite opravljene storitve je treba preizkusiti celovito storitev za ugotovitev, ali spada v člen 135(1)(f) Direktive o DDV.

20 — Glej sodbo Skandinaviska Enskilda Banken (navedena v opombi 19, točka 21 in navedena sodna praksa) in sklepne predloge generalnega pravobranilca N. Jääskinena k tej sodbi (točka 22 in navedena sodna praksa). Generalni pravobranilec D. Ruiz-Jarabo je v točki 24 in 25 sklepnih predlogov v zadevi CSC Financial Services (sodba z dne 13. decembra 2001, C-235/00, Recueil, str. I-10237) ugotovil, da je namen bil oprostiti „transakcije, ki so glede na svojo pogostost in običajnost osrednji del finančnih sistemov in s tem gospodarskih dejavnosti držav članic“. Komentatorji so izrazili mnenje, da so na podrobni ravni oprostitve iz Šeste direktive v bistvu odražale veljavne nacionalne predpise (zlasti v Franciji) pred letom 1977 – glej na primer Amand, C., in Lenoir, V., „Pro rata deduction by financial institutions – gross margin or interest?“, v: *International VAT Monitor* 2006, str. 17; de la Feria, R., „The EU VAT treatment of insurance and financial services (again) under review“, v: *EC Tax Review* 2007, str. 74; Henkow, O., *Financial activities in European VAT*, Kluwer Law International, 2008, str. 87–90.

21 — Namreč „posebni investicijski skladi“ v smislu člena 135(1)(g). Glej sodbo Abbey National (navedena v opombi 5, točka 62). Navedba *malih* vlagateljev je izpuščena v kasnejši sodbi z dne 28. junija 2007 v zadevi JP Morgan Flemming Claverhouse (C-363/05, ZOdl., str. I-5517, točka 45). V najnovejšem poročilu o napredku predsedovanja v zvezi s predlogom direktive za spremembo (glej opombo 8) je navedeno, da „[n]ekatere države članice […] menijo, da je treba oprostitev omejiti na investicijske sklade, ki zbirajo prihranke malih vlagateljev“.

22 — Glej sodbo CSC (navedena v opombi 20, točke 25, 28, 38 in 39).

23 — Glej sodbo Skandinaviska Enskilda Banken (navedena v opombi 19, točki 31 in 32).

42. Del te celovite storitve so transakcije, ki *dejansko* ustvarijo ali spremenijo pravice in obveznosti v zvezi z vrednostnimi papirji ali povzročijo njihovo ugasnitev. Preostali del (uporaba ustreznega finančnega znanja) sicer *lahko* privede, lahko pa tudi ne, do dejanj, ki ustvarijo ali spremenijo te pravice in obveznosti ali povzročijo njihovo ugasnitev.

43. Strinjam se z davčnim organom in vladami, ki so predložili stališča, da ta zadnjenavedeni del z vidika stranke opredeljuje značilnosti celovite storitve. Stranka, ki izbere določeno naložbeno strategijo, želi, da se ta strategija uporabi. Ali so vrednostni papirji dejansko kupljeni ali prodani, je zanjo manj pomembno od zagotovila, da je njena naložba vedno takšna, da privede do želenega rezultata. Želi biti prepričana, da so vse transakcije opravljene ob pravem času in da ne pride do nakupa ali prodaje, ko je bolje počakati. Kot je bilo opozorjeno na obravnavi, prevladujočo vlogo, ki jo ima pri storitvi vidik „strokovno znanje“ nad vidikom „transakcije“, potrjuje dejstvo, da provizija temelji zgolj na vrednosti zadevne naložbe in da nanjo ne vpliva število ali obseg transakcij, ki jih je mogoče opraviti.

44. Drugič, ni sporno, da so zadevne storitve, za katere se sicer ne uporablja člen 135(1)(g) Direktive o DDV (ki določa davčno oprostitev za upravljanje posebnih investicijskih skladov), v bistvu dopolnitev tega upravljanja, vendar v zvezi s posameznimi sredstvi, in ne skupnimi skladi. Ne glede na to enotnost pa so bile podane nasprotujoče si trditve.

45. Deutsche Bank in Komisija opozarjata, da lahko vlagatelj, ki želi primerno upravljanje svojih sredstev, izbira med upravljanjem portfelja take vrste, kot je zadevno upravljanje (vsaj dokler ima dovolj kapitala, da je ta storitev smiselna), in naložbo v skupni sklad (ne glede na višino kapitala), pri čemer sta obe možnosti alternativa za neposredno naložbo v vrednostne papirje. Čeprav lahko več dejavnikov vpliva na njegovo izbiro, lahko zaradi razlike v obravnavi z vidika DDV izbere rešitev, ki ni bila obdavčena. To bi izkrivilo konkurenco med podobnimi storitvami, kar je v nasprotju z načelom nevtralnosti DDV. Glede na to, da je upravljanje skupnih skladov oproščeno v skladu s členom 135(1)(g), neposredna naložba pa v skladu s členom 135(1)(f), mora v skladu z zadnjo določbo biti oproščeno tudi individualno upravljanje portfeljev.

46. Nasprotno pa nemška in nizozemska vlada ter vlada Združenega kraljestva trdijo, da izrecna oprostitev za upravljanje *skupnih* investicijskih skladov nujno pomeni, da za *individualno* upravljanje premoženja velja splošno načelo, na podlagi katerega se DDV plačuje za vsako storitev, ki jo davčni zavezanec opravi za plačilo, in da za skupne sklade iz člena 135(1)(g) ne bi bilo izrecne oprostitve, če bi za upravljanje premoženja na splošno veljal člen 135(1)(f). Prav tako so opozorile na navedbo Sodišča v sodbi Abbey National [24], da je cilj oprostitve iz člena 135(1)(g) omogočiti *malim* vlagateljem vlaganje v vrednostne papirje prek naložbenih podjemov; ni namen omogočiti vlaganja tistim z zadostnim kapitalom, ki si lahko zagotovijo storitve upravljanja portfeljev.

47. Čeprav popolnoma razumem logiko, na kateri temelji stališče Deutsche Bank in Komisije, in čeprav se mi rešitev, ki jo zagovarjata, ne zdi nerazumna, menim, da člen 135(1)(f) Direktive o DDV ne določa oprostitve za storitve upravljanja portfeljev, kot so te v obravnavani zadevi. Mogoče je, da bo s prihodnjo spremembo zadeva urejena tako, da bo jasno v prid oprostitvi, vendar je to v pristojnosti Sveta, v okviru katerega še vedno poteka razprava o predlogih Komisije. [25]

48. Moje mnenje temelji na spodaj navedenih razlogih.

24 — Navedena v opombi 5, točka 62.

25 — Glej točko 7 zgoraj in opombo 8.

49. Prvič, res je, da opravljene storitve, gledano celovito, obsegajo transakcije z vrednostnimi papirji, vključno z njihovim posredovanjem. Če bi se presojale samostojno, bi bili ti vidiki oproščeni v skladu s členom 135(1)(f). Vendar pa je za storitev značilen drug element, namreč zbiranje in uporaba podatkov o trgu, skupaj s prej obstoječim strokovnim znanjem in sposobnostmi za odločanje na podlagi prejetih informacij glede upravljanja posameznih portfeljev vrednostnih papirjev v skladu s posamezno sprejeto strategijo. Ni sporno, da tega zadnjega vidika, če je predviden kot samostojna storitev, ni mogoče oprostiti na podlagi člena 135(1)(f).

50. Zato ni mogoče trditi, da zadevne storitve sestavljajo posebno celoto, presojano celovito, katere namen je izpolniti specifične in nujne naloge storitve, opisane v tej določbi. Področje uporabe člena 135(1)(f) je omejeno na izvajanje ali posredovanje transakcij, ki lahko ustvarijo ali spremenijo pravice in obveznosti strank v zvezi z vrednostnimi papirji ali povzročijo njihovo ugasnitev.[26] Tukaj obravnavana storitev sestavlja *posebno* celoto in je zato ni mogoče enačiti zgolj z enim od njenih sestavnih delov. Vendar pa dejstvo, da je njen glavni del pridobivanje in uporaba strokovnega znanja za odločanje na podlagi prejetih informacij, pomeni, da ne spada med specifične in nujne naloge, opisane v členu 135(1)(f).

51. Drugič, težko je podati jasno teleološko razlago člena 135(1)(f), na podlagi katere bi bilo mogoče sklepati, da je namen določbe – bodisi same bodisi v okviru skupine oprostitev za finančne transakcije ali v okviru celotnega seznama oprostitev iz člena 135 – zajeti storitve upravljanja portfeljev, kot so te v obravnavani zadevi.

52. Člen 135(1)(f) sam po sebi ne vsebuje navedbe o namenu. Edini napotek – vendar nekoristen – je, da transakcije z vrednostnimi papirji v zvezi s premoženjem v stvareh niso oproščene. Iz sodne prakse Sodišča izhaja zgolj, da je oprostitev omejena na izvajanje ali posredovanje transakcij, ki lahko ustvarijo ali spremenijo pravice in obveznosti ali povzročijo njihovo ugasnitev.

53. Kar zadeva splošne cilje, ki jih je opredelilo Sodišče za oprostitve finančnih transakcij[27], se zdi, da storitve v obravnavani zadevi ne predstavljajo težav glede določitve davčne osnove ali odbitnega deleža (v nasprotju z osnovnimi transakcijami z vrednostnimi papirji, ki so izrecno oproščene v skladu s členom 135(1)(f)), njihova obdavčitev pa ne bi povzročila povečanja stroškov potrošniškega kredita. Prav tako se zdi, da upravljanje portfeljev (znova v nasprotju z osnovnimi transakcijami) ni del, kot pravi generalni pravobranilec D. Ruiz-Jarabo, „transakcij, ki so glede na svojo pogostost in običajnost osrednji del finančnih sistemov in s tem gospodarskih dejavnosti držav članic“.[28] Če je bil prvotni cilj ohraniti oprostitve, ki so prej obstajale v državah članicah[29], je treba opozoriti, da je bilo upravljanje portfeljev obdavčeno v vseh prvotnih državah članicah pred letom 1972.[30]

54. Če se seznam oprostitev iz člena 135(1) upošteva kot celota, je jasno, da ni mogoče razbrati jasnega skupnega cilja. Zadevne storitve, poleg že obravnavanih „finančnih transakcij“, zajemajo tako različne postavke, kot so dobave poštnih znamk, igre na srečo, dobave zemljišč ter lizing nepremičnin in dajanje nepremičnin v najem.

26 — Glej točko 37 zgoraj in opombo 22.

27 — Glej točko 36 zgoraj.

28 — Glej opombo 20.

29 — Glej opombo 20.

30 — Glej Hutchings, G., *Les opérations financières et bancaires et la taxe sur la valeur ajoutée*, Commission des Communautés européennes, Collection études, Série concurrence – Rapprochement des législations n° 22, Bruselj, 1973.

55. Kljub trditvam Komisije na obravnavi se mi pripravljalno gradivo za člen 13B(d)(5) Šeste direktive v zvezi s tem ne zdi zelo jasno. Uveden je sicer bil pridržek – in sicer da „[t]a oprostitev ne zajema opravljanja storitev, ki se nanašajo na te transakcije“ [31] – ki ga v prvotnem predlogu ni bilo in je bil očitno vnesen na predlog Parlamenta, ki pa ga je nato Svet spet umaknil. Brez nadaljnjega izrecnega pojasnila pa so te neoprijemljive navedbe lahko izhodišče za katero koli mnenje.

56. Zato – ob upoštevanju, da je treba oprostitve razlagati ozko, kot izjeme od splošnega načela, na podlagi katerega se DDV plačuje za vsako storitev, ki jo davčni zavezanec opravi za plačilo – ne morem sklepati, da mora biti individualno upravljanje portfeljev v skladu s ciljem, ki mu sledi člen 135(1)(f) Direktive o DDV, zajeto v obsegu oprostitve, ki jo določa.

57. Še vedno pa je sporno vprašanje davčne nevtralnosti v zvezi s členom 135(1)(f) in (g).

58. Sodišče je res navedlo, da načelo davčne nevtralnosti, ki je neločljivo povezano s sistemom DDV, nasprotuje temu, da se podobne storitve, ki so med seboj konkurenčne, obravnavajo različno z vidika DDV, in da je cilj oprostitve iz člena 135(1)(g) zagotoviti to nevtralnost, kar zadeva izbiro med neposredno naložbo v vrednostne papirje in tisto, ki se opravi po posredniku v obliki posebnih investicijskih skladov. [32]

59. Prav tako se strinjam, da individualno upravljanje portfeljev vsaj do določene mere konkurira obema tema načinoma vlaganj. Na obravnavi pa je postalo še bolj jasno, da bi lahko bila odločitev, ki jo sprejme vsak vlagatelj – ko ima dovolj sredstev, da lahko izbira – odvisna od znatnega števila dejavnikov, izmed katerih je eden obravnava z vidika DDV. [33] Tudi če je v nekaterih primerih mogoče upoštevati obravnavo z vidika DDV, pa ni razvidno, da bosta obdavčitev in posledično pravica do odbitka vstopnega davka v končni fazi nujno manj ugodni za stranko, pri čemer je vstopni DDV nepovratno del cene storitev. Kot je bilo poudarjeno na obravnavi, tako upravljanje portfeljev kot posebni investicijski skladi privabljajo velike vlagatelje, ki so lahko davčni zavezanci s pravico do odbitka.

60. Poleg tega, tudi če je z načelom davčne nevtralnosti pri DDV mogoče pojasniti razmerje med izrecnimi oprostitvami tako za neposredno naložbo kot za upravljanje skupnih investicijskih skladov, se ne strinjam, da je z njim mogoče razširiti področje izrecne oprostitve brez jasnega besedila v zvezi s tem. Kot je na obravnavi navedla nemška vlada, ne gre za temeljno načelo ali določbo primarnega prava, ki bi lahko opredelila veljavnost oprostitve, ampak za razlagalno načelo, ki ga je treba uporabiti skupaj z načelom ozke razlage oprostitev oziroma kot njegovo omejitev. Iz sodne prakse izhaja, da je dejavnosti, ki so do neke mere primerljive in so zato do neke mere konkurenčne, za namene DDV mogoče obravnavati različno, če je razlika v obravnavi izrecno določena. [34] Če bi morale biti vse dejavnosti, ki so med seboj delno konkurenčne, enako obravnavane z vidika DDV, bi zato bil končni rezultat – ker se praktično vse dejavnosti do neke mere med seboj prekrivajo – popolna odprava vseh razlik pri obravnavi z vidika DDV. To bi bilo gotovo absurdno in bi (verjetno) vodilo v odpravo vseh oprostitev, saj je sistem DDV namenjen le obdavčitvi transakcij.

61. Nasprotno pa se mi zdita posebej prepričljivi trditvi nemške in nizozemske vlade, ki ju podpirata davčni organ in Združeno kraljestvo, in sicer da oprostitev za upravljanje skupnih investicijskih skladov pomeni, da individualno upravljanje premoženja ni oproščeno in da če bi za upravljanje premoženja na splošno veljal člen 135(1)(f), ne bi bila potrebna oprostitev za upravljanje skupnih skladov.

31 — Glej predlagane spremembe v UL 1974, C 121, str. 34, na str. 37.

32 — Glej točko 36 zgoraj.

33 — Analogija, ki jo je podalo več strank, z razliko med oblačili po meri in konfekcijskimi oblačili, na neki način ponazarja delno konkurenčen položaj glede na obe odločitvi o vlaganju, vendar je preveč poenostavljena.

34 — Glej na primer sodbo z dne 29. oktobra 2009 v zadevi NCC Construction Danmark (C-174/08, ZOdl., str. I-10567, točka 36 in naslednje) in sklepne predloge generalnega pravobranilca Y. Bota k tej sodbi (točke od 47 do 54).

62. Komisija pa je na obravnavi vseeno navedla, da čeprav za upravljanje posebnih investicijskih skladov (namreč ekvivalent upravljanju portfeljev, kakršno je to v obravnavani zadevi) – skladno z razlago Komisije – že velja oprostitev v skladu s členom 135(1)(f), je oprostitev iz člena 135(1)(g) potrebna za oprostitev transakcij, kakršna je ta v obravnavani zadevi, in odkup deležev (enot) v teh skladih, če se z njimi na borzi ne trguje. Vendar pa ne vidim povoda za domnevo, da zgolj zato, ker so te transakcije značilne za skupne investicijske sklade in jih pri individualnem upravljanju portfeljev ni, zanje ne bi veljala oprostitev iz člena 135(1)(f), če ta oprostitev dejansko zajema storitve upravljanja premoženja na splošno, ne glede na vrsto naložbe – do česar vodi dosledno upoštevanje razlage Komisije.

63. Na podlagi zgoraj navedenega menim, da za storitve upravljanja portfeljev, kakršne so v postopku v glavni stvari, ne velja oprostitev, določena v členu 135(1)(f).

Kraj opravljanja storitev (tretje vprašanje)

64. V času dejanskega stanja, ki je upoštevno v sporu, je člen 56(1)(e) Direktive o DDV določal, da mora biti v bistvu kraj opravljanja „bančnih, finančnih in zavarovalnih transakcij“, če se opravijo za prejemnike s sedežem zunaj Skupnosti ali za davčne zavezance s sedežem v Skupnosti, vendar ne v isti državi, kjer ima izvajalec sedež, kraj, kjer ima prejemnik sedež svoje dejavnosti ali stalno prebivališče.

65. Bundesfinanzhof, tako kot vse stranke, ki so predložile stališča pred Sodiščem, meni, da „bančne, finančne in zavarovalne transakcije“ v smislu člena 56(1)(e) vključujejo vse transakcije, navedene v členu 135(1), od (a) do (g). Če za storitve upravljanja portfeljev, kakršne so te v obravnavani zadevi, kot sem ugotovila, ne velja nobena od teh oprostitev, je treba ugotoviti, ali tudi zanje vseeno ne velja člen 56(1)(e).

66. Skoraj vse stranke, ki so predložile stališča, menijo, da za zadevne storitve velja člen 56(1)(e). Njihovo razlogovanje temelji na splošnih izrazih, značilnih za določbo, in na tem, da ni nikjer omenjen niti člen 135 te direktive niti druga določba prava Unije, ki bi lahko omejila vsebino izraza.

67. S tem se ne strinja le nemška vlada. Ta se sklicuje na sodbo Swiss Re Germany Holding [35], v kateri je Sodišče presodilo, da dobro delovanje in enotna razlaga skupnega sistema DDV zahtevata, da se pojma „zavarovalna transakcija“ in „pozavarovalna transakcija“ iz sedanjih členov 56(1)(e) in 135(1)(a) Direktive o DDV ne opredelita različno, glede na to, da sta uporabljena v eni ali drugi od teh določb. Po njenem mnenju bi to sklepanje moralo po analogiji veljati za „finančne transakcije“. Le tak pristop, ki se uporablja enotno, lahko v zadostni meri zagotovi pravno varnost, da se prepreči nevarnost dvojnega obdavčenja ali neobdavčenja.

68. To me ne prepriča.

69. Sklepanje v sodbi Swiss Re Germany Holding je povezano z dejstvom, da se v členih 56(1)(e) in 135(1)(a) v bistvu uporabljata enaka pojma v zvezi z zavarovanjem: „zavarovalne transakcije, vključno s pozavarovanjem“ in „zavarovalne in pozavarovalne transakcije“. Ta enaka pojma je treba razlagati enotno, da se prepreči dvojno obdavčenje ali neobdavčenje. Vendar pa ni nobene podobne vzporednice med „bančnimi“ in „finančnimi“ transakcijami iz člena 56(1)(e) in katero od transakcij, navedenih v členu 135(1), od (b) do (g). V nobeni od teh določb sploh ni besed „bančne“ ali „finančne“. Navedene transakcije so nedvomno finančne narave in mnoge med njimi verjetno opravljajo banke, vendar ne izključno, in še zdaleč ne predstavljajo taksativnega seznama vseh transakcij, ki jih lahko opravi banka ali ki jih je mogoče opisati kot finančne.

35 — Navedena v opombi 10, točki 31 in 32.

70. Poleg tega, če bi se obseg člena 56(1)(e) natančno prekrival z obsegom člena 135(1), od (a) do (g), bi to imelo malo ali nič koristi. Vse storitve, ki jih zajema zadnji člen, so izrecno oproščene DDV. Zanje davka ni mogoče obračunati ali ga odbiti, zato je kraj opravljanja storitev z vidika DDV večinoma nepomemben.

71. Nemška vlada je v zvezi s tem na obravnavi navedla, da je – ker morajo odločitev o tem, ali je storitev oproščena, sprejeti organi države članice, v kateri je storitev opravljena – najprej treba določiti kraj opravljanja storitev. Vendar pa se zdi, da je ta pristop krožen, ker je treba najprej ugotoviti, ali je zadevna storitev oproščena (z odločitvijo, ali spada na področje člena 135(1), od (a) do (g), ali ne), da se nato določi država članica, katere organi so odgovorni za ugotavljanje, ali je storitev oproščena. Po drugi strani v stališču nemške vlade ni upoštevano dejstvo, da je lahko kraj opravljanja storitev v skladu s členom 56(1)(e) zunaj Skupnosti. V vsakem primeru se ne zdi verjetno, da bi zakonodajalec sprejel posebno določbo zgolj zato, da bi določil organ, odgovoren za razglasitev, da je neka storitev oproščena, če je ta storitev oproščena v vseh državah članicah.

72. Nazadnje, iz razlage člena 56(1)(e) v povezavi s členom 135(1)(l) in (2)(d) izhaja, da se najem sefov šteje za „bančne, finančne in zavarovalne transakcije“ v smislu člena 56, v smislu člena 135 pa za „lizing nepremičnin ali dajanje nepremičnin v najem“.

73. Iz tega sklepam, da člen 56(1)(e) zajema vsaj nekaj transakcij poleg tistih iz člena 135(1), od (a) do (g). Vprašanje je, ali vključujejo storitve upravljanja portfeljev, kakršne so te v obravnavani zadevi.

74. Menim, da je v skladu z besedilom člena 56(1)(e) in sodno prakso Sodišča treba na to vprašanje odgovoriti pritrdilno. Upravljanje portfeljev je storitev finančne narave. Besedilo člena 56(1)(e) je široko, s področja uporabe pa izključuje le najem sefov. Iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da člena 9(2) Šeste direktive (katerega peta alinea je bila enaka členu 56(1)(e) Direktive o DDV, ki velja v obravnavani zadevi) ni mogoče razlagati ozko.[36] Zato ni nobenega razloga za izključitev z njegovega področja uporabe katere koli storitve finančne narave, razen najemanja sefov (če je to sploh storitev finančne narave). Prav tako ni razloga – kot je opozorila Komisija, ko je poudarila, da je samostojna pojma v Direktivi o DDV treba razlagati le v okviru skupnega sistema DDV – da bi se zgledovali pa kakem drugem ukrepu Unije, kot je na primer Direktiva 2004/39[37], na katero se sklicuje nacionalno sodišče.

Predlog

75. Glede na vse zgoraj navedeno menim, da bi moralo Sodišče na vprašanja, ki jih je postavilo Bundesfinanzhof, odgovoriti:

1. Storitve upravljanja portfeljev, kakršne so v postopku v glavni stvari, sestavljajo enotno storitev z vidika DDV.

2. Za te storitve ne velja oprostitev iz člena 135(1)(f) Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost.

3. V členu 56(1)(e) Direktive 2006/112 „bančne, finančne in zavarovalne transakcije“ niso omejene na tiste, naštete v členu 135(1), od (a) do (g), te direktive, ampak med drugim zajemajo storitve upravljanja portfeljev, kakršne so tiste iz postopka v glavni stvari.

36 — Glej na primer sodbo z dne 26. septembra 1996 v zadevi Dudda (C-327/94, Recueil, str. I-4595, točka 21) in sodbo Levob Verzekering (navedena v opombi 12, točka 34 in navedena sodna praksa).

37 — Direktiva 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov in o spremembah direktiv Sveta 85/611/EGS, 93/6/EGS in Direktive 2000/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/22/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 263).